

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 2 K., za pol leta 1 K. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Oznanila se plačujejo za enkrat 6, za dvakrat 9, za trikrat 12 helerjev od kvadratnega centimetra. Manjše kakor 10 □cm obsegajoče se ne sprejme.

Naznanilo.

Dne 15. oktobra (četrtek) t. l. ob 10. uri dopoldne
bo

občni zbor

katoliškega polit. društva za Dolenjsko
v prostorih katol. rokod. društva v Novem mestu.

Uljudno se vabijo vsi p. i. udje i drugi, ki hočejo k kat. polit. društvu na novo pristopiti.

Predsedništvo.

Gospodarske stvari.

Škodljivost prevelike množine čreslovne ali strojninske kisline y vinu.

Ako človek v nezrelo tepko, oskurž, oparico ali hrastov lubad ugrizne, začuti v ustih nek čudno grenak okus. Ob jednom pa tudi začuti, da se mu usta skupaj vleči pričnejo, tako, da jih skoraj težko odpre. Ravno tak občutek zadobi v ustih človek, ako vzame grojzdno hlástico ali jagodno lupinico (mahovnico) ali jagodni pelek v usta, in ako tega razgrize. Ta občutek prouzroča tako zvana čreslovna ali strojninska kislina, katera se v precej obilni meri v vseh naštetih tvarinah nahaja. No, ako se pusti grojzdni mošt dolgo časa s tropinami vred kipeti, recimo kar osem ali še več dni, potem izvleče vsled kipenja v moštu nastajajoči alkohol (gaist) čreslovno ali strojninsko kislino iz hlastin, lupinic in pelkov, in tako nastane iz takega mošta tako zvano trdo ali zagatno vino. Že celo pa nastane vino trdo ali zagatno, ako se mu dodá vso prešenino, to je ves tisti mošt, katerega se iz tropin iztisne, izpreša. Taka trda ali zagatna vina so neprijetnega zopernega okusa. Seveda velja to le o človeku, kateri je pravemu vinskemu okusu, namreč milemu okusu vajen, ne velja pa to o človeku, kateremu mili vinski okus ni pravi, kateri je marveč trdemu zagatnemu okusu tako privajen, da misli, da vino pravega okusa nima, ako ni bolj ko mogoče trdo, zagatno. Prve-mu mojstru v napravi vina, Francozu ali Nemcu,

je trdo zagatno vino in to osobito belo ali rudeče prav ostudnega okusa in ga ne mara piti. Dalmatincu, Istrijanu, Vipavcu stare korine, Belokranjcu itd. so pa taka vina ravno prava, ravno pravega okusa, kajti da niso trda, pravi da nima nič v sebi, da je prazno. Mero-dajen v tem oziru je pač okus Francoza, Nemca, ne pa Dalmatinca, Istrijana itd., kajti pravi okus je stvar omike kakor v vsem, tako tudi gledé dobrote vina.

Trda ali zagatna vina pa niso le neprijetnega zopernega okusa, marveč ona so tudi gledé razvitka vina, gledé popolnovanja vina sè starostjo napačne, za okus, osobito pa stanovitnost vina kaj močno kvarljive sestave. Ako pusti Francoz, ako pusti Nemec svoje milo vino starati, — milo je pa za to, ker ni na tropinah kar nič, ali pa le prav malo časa kipelo — postaja mu od leta do leta boljšega, finejšega, popolnejšega okusa, posebno pa boljšega, finejšega duha po starini, katerega Nemec „Altel“ imenuje. Da bi se Nemcu ali Francozu vsled staranja vino pokvarilo, na to niti jeden niti drugi ne misli, kajti to je popolnoma izvzeto, popolnoma nemogoče. Ako pusti pa Dalmatince, Istrijanec, Belokranjec itd. svoje vino starati, kako se pa to spreminja? Ne od leta do leta, marveč od dné do dné takorekoč, postaja slabšega na suho vrbovno, suho brezovino spominjajočega okusa, od dné do dné postaja slabšega, neprijetnejšega duha, grše rujave barve. In kako pa je z stanovitnostjo dalmatinskih, istrijanskih, starovipavskih in drugih s preoblem kipenjem mošta na tropinah doseženih, toraj pretrdih vin? — I kako neki, saj pač predobro vemo, da kar se v jednom letu pridelá, se mora tudi v jednom letu popiti, sicer ga treba v drugem tja zlití. Ranjki blagi Matija Vrtovec, vikar v Št. Vidu nad Vipavo, je bil v tem oziru sam na popolnoma napačnem potu. On priporočal je Vipavcem in drugim slovenskim vinogradnikom v svoji vinoreji napravo trdih vin, češ, volna so nestanovitna, so pokvarjenju podvržena. Sam je napravljál jako trda bela in rudeča vina, in Vipavci so ga vbogali

ter ga posnemali. Ali je imel pa on tudi resnično dobra ter stanovitna vina, ali so jih imeli drugi Vipavci? Kaj še. Kar se ni od jedne trgatve do druge vina poprodalo ali popilo, zlilo se ga je, ako se ni že prej popolnoma pokvarilo, ob trgatvi na dobre tropine, da se ga je tako za nekoliko časa zopet pomladilo, pokrepčalo. Zato pa v tistih časih nikak Gorenjec ali drugi vinski kupec v Vipavski dolini po starem vinu prašal ni, marveč še ogibal se je kleti, od katere je zvedel, da se ni iz nje vsega vina prejšne trgatve odprodalo.

Kaj pa dandanes? Od kar je uk nekdanje vinarske in sadjarske šole na Slapu v Vipavi zlo splošno posnemanje našel, od kar se napravljaja bela vina le z osem in štiridesetnim kipenjem, ali pa še celo brez vsega kipenja mošta na tropinah, imajo Vipavci popolnoma stanovitna vina, katerim se nihče ne ogiblje, katera se marveč jako išče in še nekoliko dražje plačuje, kakor pa mlada vina. Seveda Vipavci tudi drugzega uka nekdanje slapenske šole ne zanemarijajo, marveč ga strogo izvršujejo, namreč uk, da se mora vino v prvem letu vsaj trikrat pretočiti, in to v pravem času, med tem ko so poprej, in to zopet po napačnem nauku M. Vrtovca, to le enkrat storili, pa še takrat dosti pozno.

Zdaj nastane pa še vprašanje: Kako védno, kako strokovnjaško utemeljitev pa ima ta novi nauk, zakaj naj bi se mila vina boljši, ugodnejši razvijala sè staranjem nego trda, zakaj naj bi bila posebno stanovitnejša? — No, odgovor je ta-le: Mila vina razvijajo se vsled tega ugodnejši, ker nimajo v sebi preveč čreslovine, katera ima to nepovoljno kemično lastnost, da se sè staranjem v vinu v neko takozvano humusovo kislino spreminja. Ta humusova kislina pa podaja starejšemu vinu tisti kaj neprijetni okus in duh po suhi vrbovni, po suhi brezovni. Ta humusova kislina spreminja tudi lepo rumeno barvo v kaj neprijetno rujavo. Mila vina se pa pri pravem kletarjenji, to je pri pravočasnem in pravilnem pretakanji za to tako rada ne pokvarijo kakor trda zagatna, ker imajo prvič veliko manj beljakovin v sebi nego trda, in ker se beljakovine s pravočasnim in pravilnim pretakanjem še iz vina v podobi drožij izločujejo. Ako namreč pri napravi vina mošt dosti predolgo s tropinami vred kipi, potem preide iz lupinic in hlastin grozdja tudi dosti preveč takozvanih beljakovin v vino. Beljakovine podvržene so pa kaj močno kemičnemu spreminjenju, katero v navadnem jeziku gnijenje imenujemo. In gnijenje beljakovin v vinu prouzročuje pa njegovo popolno pokvarjenje, povzročuje bolezen, kateri Vipavci birsa, zavrelca, teta — Dolenjci pa kubin pravijo. Proti tej bolezni pričakovali

so Vipavci vedno odrešenika v podobi kakih zdravil, kakih pulfercov ali kančkov; pa nekdanjša šola na Slapu jih je podučila, da je treba le vino pravilno napraviti, ne s predolgim kipenjem na tropinah, ter da ga je treba v pravem času z največjo snago pretakati. In tete noče več biti v vipavski kleti, v kateri je v prejšnih časih tako rada zahajala, ter v njih tako kvarljivo gospodarila.

Prememba zakona o zatiranju prašičje kuge.

Odkar se je odprla lani meja proti Hrvatski in ni izvoz hrvatskih in ogrskih prašičev v naše kraje več prepovedan, živimo v vedni nevarnosti, da se zatepe v naše kraje zopet prašičja kuga.

Da se sedaj, ko je meja zopet odprta, ta pogubonosna bolezen prej ustavi in zatre, izdal se je s cesarsko naredbo z dné 2. maja 1899. zakon, ki določuje, da se imajo vsi tisti prašiči pobiti in poklati, ki so:

- 1.) za kugo oboleli,
- 2.) kuge sumljivi ali pa, ki so
- 3.) okuženja sumljivi, toraj tisti, ki so prišli v teku zadnjih 40 dni v dotiko z bolnimi ali okuženimi prašiči.

Ta zakon je gotovo dober in potreben, da se zabrani razširjenje prašičje kuge po naši državni polovici. V zadnjem času se je pa ta zakon nekoliko spremenil in sicer v toliko, da se pod točko 3.) navedeni prašiči, ki so okuženja le sumljivi, ne pobijejo, ako se za to posestnik oglasi ali pa, ako kaj takega „kužna komisija“ predlaga. V tem slučaju je posestnik seveda zavezan, da spravi prašiče na varen kraj in da jih pusti zdraviti in opazovati po živinozdravniku.

Nadalje določuje novi zakon, da se ima dati posestnikom za pobite prašiče primerna odškodnina in sicer po sledečih določilih:

- 1.) Za rejene prašiče (peršutnike in pitane prašiče) ima znašati odškodnina 95 odstotkov od poprečne tržne cene. Pri tehtanji zaklanih prašičev se odstrani le želodec in čreva.
- 2.) Za prašiče namenjene za rejo (za pitanje) se plača živa teža, in sicer po tistem cenilniku, katerega sestavi deželna vlada v sporazumu s kmetijsko družbo za vsako četrletje posebej. Pri določevanju primerne odškodnine se je ozirati v tem slučaju tudi na starost, na pleme in druge okolnosti, ki vplivajo na večjo ali manjšo vrednost pobitih živali.
- 3.) Za plemenske prašiče (plemene svinje, mrjase, za pleme namenjene mlade prašiče) velja ravno taka odškodnina; vrh tega se doplača še 25 odstotkov več odškodnine.

Na ta način se odškodujejo pobite živali, pri katerih je preiskava dognala, da niso bili okuženi ali za kugo bolni.

Ako so pa bile poklane živali bolne, kakor je dognala preiskava, dobi za nje dotični posestnik le polovico prejšnje vrednosti, tedaj le 50 odstotkov, toda le v tem slučaju, ako ni posestnik sam zakrivil okuženja in ako ni preziral in zanemarjal postavnih predpisov glede prašičje kuge.

Tako tedaj se glasi prenarejen zakon o zatiranju prašičje kuge. Izvestno se bo s tem zakonom marsikaj dobrega doseglo. Delati bo treba sedaj pa še na to, da dobi tudi Ogrska enaki zakon, kajti še le potem bomo lahko rešeni prašičje kuge. R.

Drugi slovenski katoliški shod v Ljubljani.

(Dalje.)

Kot drugi govornik na prvem slovesnem zborovanju je nastopil navdušeno pozdravljen premil. knezoškof lavantinski dr. M. Napotnik. Govoril je o krščanskem življenju. Lepa je naša slovenska zemlja po obilnih naravnih lepotah, a prava njena krasota je verno naše ljudstvo, ki živi krščansko s tem, da ljubi katoliško cerkev, spoštuje cerkveno oblast, dejansko izkazuje ljubezen do blišnjega ter se oklepa sv. križa. Presvetli govornik pri tem dvigne v roki lep križ, ki ga mu je blagoslovil sv. Oče. S križem v roki proslavlja znamenje našega odrešenja ter spodbuja poslušalce za posnemanje Križanega. Ob sklepu pa je podelil zborovalcem slovesno sv. blagoslov. Govor je napravil neizbrisen, velikansk utis.

Mil. g. Trobec pozdravlja udeležence v imenu amerikalnih Slovencev. Silno ga veseli, da je prišel na ta shod, kjer je zbran cvet naroda. Obeta zmago, ker je navdušenje veliko ter voditelji dobri.

Dr. Matko Laginja in zagrebški kanonik Cvetko Rubetić pozdravita zborovalce v imenu bratskega nam naroda hrvaškega, na kar predsednik dr. Šušteršič zaključil zborovanje.

Zvečer ob 9. uri je bila bakljada „slov. kršč.-socijalne zveze“ v proslavo 70letnice vladarjeve. Bilo je zbranih ljudi gotovo nad 10.000. Več ko 400 lampijonov in bakelj je razsvitljevalo temne ulice. V sprevedu je bilo 158 društev, 24 praporov kršč.-socijaln. društev in močen pevski zbor. Pred palačo deželnega predsednika se je ustavil spreved, novomeška godba je zaigrala cesarsko pesem, pevci so ž njo zapeli, ljudstvo se je odkrilo, zastave pa so se globoko

priklonile. Predsednik slov. kršč.-soc. zveze g. Kregar se je poklonil v imenu organizovanih kršč. delavcev g. deželnemu predsedniku ter mu izročil izraze udanosti do presvetlega cesarja. Gromoviti „živijo“ klici nepregledne množice so potrdili njegove besede. Na ljubljanskem gradu zaplattel je kres in v temno noč švigale so rakete. Med tem pa se je spreved o zvokih „Naprej zastava slave!“ pomikal dalje proti knezoškofovi palači. Tu bodi pribito, da so hoteli plačani razgrajachi s žvižganjem in piskanjem ter s polivanjem tinte po udeležencih spreveda motiti velikansko slavnost in razdražiti udeležence, a ni se jim posrečilo ne eno ne drugo. Značilno pa je, da so to uprizoriti dali možje, ki imajo vedno polna usta besed: „Svoboda, naprednost, olika!“ — Navdušenje je priklopelo do vrhunca, ko je knezoškof množici zaklical: „Ne udajmo se!“ Pevski zbor je pozdravil pokrovitelja kat. shoda s tremi, godba pa z dvema točkama.

V sredo ob 8. uri zjutraj je opravil v stolnici, ki je bila do zadnjega kotička napolnjena, kardinal Missia sv. mašo za umrle udeležence I. slov. kat. shoda. — Knezoškof dr. Jeglič je potem govoril zbranim vernikom o namenu katol. kristjana ter se je na to vršila slovesna posvetitev presv. Srcu Jezusovemu. Ob 1/2 12. uri se je pričelo II. slovesno zborovanje. Došlo je zopet mnogo telegramov in pozdravov. Predsednik je pozdravil udano kardinala dr. Missio, ki je prišel k zborovanju. Nepopisen je bil vihar navdušenja, s katerim so udeleženci pozdravili kardinala v svoji sredi. Tega drugega slovesnega zborovanja so se udeležili škof ljubljanski, lavantinski, šentkludski, dalje sta prišla na shod kneza Hugon in Ernest Windischgraetz.

Predsednik slov. kat. visokošolskega društva „Danica“ Remec je pozdravil shod v imenu tega društva. „Danica“ je plod I. kat. shoda. Daničarji so katoliki, Slovenci in demokratje, zvezda vodnica jim je znanost, ki vodi k Bogu. — Burno je shod pozdravljaval neustrašene visokošolce, ki se ne mené za pikanje in preziranje tako čvrsto postavijo za katoliška načela. — Urednik čeških „katoliških listov“ pozdravi shod ter vspeh spodbuja navzoče za skupno delo vseh katoliških Slovanov v Avstriji.

Izvrstno so še potem govorili ob splošnem navdušenju profesor dr. Anton Medved iz Maribora o šolskem vprašanju, profesor dr. Jos. Pavlica iz Gorice o katoličanstvu in napredku, ter vodja Povše o kmetijskem vprašanju.

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

Knez in škof lavantinski g. dor. M. Napotnik, je od cesarja odlikovan z velikim križem Franc Josipovega reda.

Celovški knez in škof gospod dor. Kahn je imenovan tajnim svetnikom.

Volitve v državni zbor so že v vseh kronovinah razpisane. Začele se bodo sredi decembra a končane bodo do 20. januarja. Pri nas bo državnozborna volitev iz pete kurije dne 12. dec., iz kmetijskih občin 18. dec., iz mest in trgov 3. januarja in iz veleposestev 7. jan.

Saksonski princ Albert padel je iz voza in se ubil. Splašili so se bili konji pred nekim dirajočim vozom.

Politični banket v Parizu. Predsednik francoske republike je priredil gostijo francoskim županom; udeležilo se je banketa nad 27 tisoč županov.

Vojna na Kitajskem. Izvanrednega se zdaj na Kitajskem ne zgodi ničesar, razun, da se tu in tam pojavljajo še vedno posamezni napadi boksarjev na kristjane, kolikor se jih sploh še nahaja na Kitajskem. Pojavljajo se tudi po nekod nasprotja med rednim vojaštvom in boksarji. Poroča se tudi o klanju kristjanov v Mandžuriji. Francoski list „Missiona Chatholiques“ ima zasebno poročilo, da so boksarji umorili francoskega škofa Gullona in še dva druga duhovna, potem več usmiljenih sester in okoli 300 kitajskih kristjanov. Sprva so se kristjani hrabro branili; ko so pa boksarji jeli s topom na nje streljati, zbral je škof Guillon svoje verne v cerkev, sam se oblekel v škofovsko oblačilo in stopil pred altar. Kitajci so udrli v cerkev in poklali vse kristjane s škofom vred, potem pa cerkev zažgali. Kacih 70 kristjanov je skušalo pobegniti, a boksarji so jih ujeli, brez usmiljenja poklali, potem pa zmetali v ogenj. O stališču velevlasti v kitajski zadevi se ne izve nič jasnega. Znano je, da je Rusija stavila predlog, naj bi mejnarodne čete ostavile Pekin sedaj, ko je akcija zavzeta završena. Ker pa velevlasti niso predloga Rusije sprejele, je začela Rusija čedalje več svojih čet v Peking pošiljati, tako, da jih bode imela skoro več, kakor vse ostale velevlasti. Vrhu tega je stavila Rusija Kitajski pogoj, vsled kterega naj bi odstopila od vlade cesarica Čuši, a bi zopet zasedel prestol cesar Kvangsi, potem da bi se kaznovalo princa Tuana in vse vodje boksarjev. Kitajska ne jemlje ozira na ta poslednji pogoj, radi tega se utaborijo ruske čete za stalno v Peking. Rusija je torej prej ko slej gospodar v Kini in v poslednjem času soglašajo z njo poleg Francije in Belgije tudi Japonska in

Amerika. — Drugo poročilo se glasi: Waldersee izroči kitajski vladi zadnji pogoj, da naj Kitajci v teku nekaterih ur izroče pet vstaških voditeljev, sicer napove vojsko. — — Princ Tuan pa ji da v imenu cesarice tajen ukaz, da za vsako ceno nadaljuje vojsko proti velesilam.

Domače vesti.

(Premeščenje.) Gosp. davčni kontrolor Ivan Jereb gre iz Novega mesta v Žužemberk; kontrolor Alojzi Mušič iz Trebnjega v Novo mesto: pristav Albert Rooss iz Novega mesta v Kostanjevico; kontrolor Alojzij Strmole iz Žužemberka v Trebnje in pristav Ivan Perharc iz Kostanjevice v Novo mesto.

(† Kanonik doktor Frančišek Lampe) umrl je v Ljubljani dne 24. sept. ob 7. uri zjutraj, star 41 let. Bil je to gospod visoke učenosti in neumorne delavnosti. Poleg mnogih znanstvenih knjig pisal je tudi za Mohorovo društvo „Sveto pismo“ in izdeloval obče priljubljene leposlovni list „Dom in svet.“ Bil je delaven pri mnogih dobrodelnih zavodih i. t. d. Težko ga bo nadomestiti. Blag mu spomin.

(† Frater Friderik Medved,) usmiljen brat, je umrl v Kandiji 22. septembra t. l. Pokojni je bil rojen v Mačkovcu v šentpeterski župniji pri Novem mestu, usmiljen brat 2½ leta. Goreč v svojem poklicu bi bil lahko še mnogo delal v tolažbo in lajšanje trpečim bolnikom, ali božji previdnosti je dopalo drugače. Vsemogočni ga je poklical vže v 29. letu njegovega življenja, da prejme zasluženo krono. Pokopali smo ga 24. sept. Bil je prvi usmiljeni brat, ki je v Kandiji sklenil svoje življenje. Krasen pogreb je kazal, kako je čislalo občinstvo pokojnega, zlasti pa tudi, kako ve ceniti preobile zasluge usmiljenih bratov.

(† Gospa Josipina Zorè,) mati č. g. Janeza Zoreta, umrla je 25. sept. v Trebnjem. N. v. m. p.

(Na korist Prešernovemu spomeniku v Ljubljani) prirede dne 7. oktobra novomeške gospodične pod pokroviteljstvom preblagorodne gospe dr. Schegulove gledališko predstavo, žive slike in koncert. Na vspredu so mešani zbori, dvospevi violin in glasovir solo ter razne orkestralne točke. Natančen vspredu se naznani pravočasno.

(Gimnazija v Kranju) je toliko obiskovana, da otvorijo paralelke. Novo zgrajeno poslopje je premajhno.

(Velika slavnost na Brezjah) bo 7. okt. ob posvečevanju nove cerkve. K slavnosti pride 5 škofov in njegova eminenca kardinal Missia.

(Volilni shod) skliče bivši drž. poslanec g. Viljem Pfeifer na nedeljo 30. sept. v Gradacu v gostilni g. Julija Mazelle.

(Slovensko umetniško društvo v Ljubljani) otvorilo je 15. sept. v „mestnem domu“ v Ljubljani razstavo raznovrstnih slik in umotvorov rezbarstva slovenskih umetnikov. Ponosni smemo biti Slovenci, da imamo toliko, in tako izbornih umetnikov, da bi se smel večji narod z njim ponašati. Premajhen je naš list, da bi se v podrobnosti in oceno razstavljenih umotvorov spuščali, toplo pa priporočamo vsakemu, kdor ima v Ljubljani opravka, naj ne zamudi si imenovano razstavo ogledati. Do dobrega se bode prepričal, da nam ni sila tujih umetnikov iskati po svetu, kadar kaj potrebujemo. Seznanil se bo na razstavi

z njih imeni in tudi z delom, bodisi slikarstvo ali rezbarstvo. Prvih deset dni je bilo že nad 12 sto obiskovalcev, napovedani pa so še obiskovalci iz Trsta na dan 7. okt., iz Spodnjega Štajerja pa 14. oktobra. Ko toplo vabimo na to umetnostno razstavo, dolžni smo pa radi nekaterih čast. bralcev opomniti, da kdor ni prijatelj, ali kdor nima razuma za moderne slike ali za tako zvano novo strujo, mu nekatere podobe čisto nič dopadle ne bodo; no videl bo pa saj razliko, ki je tudi zanimiva.

(Deželni odbor kranjski) oddajal bo meseca oktobra t. l. bike plemenjake cikaste in sive pasme proti povračilu polovice nakupnih stroškov, in sicer v prvi vrsti občinam, v drugi tudi zasebnim živinorejcem. — Prošnje je vložiti do 6. oktobra t. l. pri deželnem odboru v Ljubljani in vsaki prošnji je priložiti 20 K, katere zapadejo, če prošilec neče prevzeti odkazanega mu bika.

(Premovanje konj.) Dne 15. sep. vršilo se je v Trebnjem, 17. sept. pa v Št. Jerneju premovanje konj. Obširneje poročilo o obeh premovanjih prinesemo radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

(Kletarski tečaj.) Podpisani namerava tekom letošnje zime prirediti dva ali tri kletarske tečaje v državni vzorni kleti v Rudolfovem. — Vsak tečaj, h kateremu bode pripuščeno le 15 do 20 vinogradnikov, trajal bode dva ali tri dni. — Podučevalo se bode v vseh strokah umnega kletarstva in sicer teoretično in praktično, v državni kleti, kjer bode tudi pokuševanje raznovrstnih vin iz novih državnih nasadov. — Kdor se misli enega teh tečajev vdeležiti, naznani naj podpisane mu vsaj do 1. novembra in pove, kateri mesec bi se najraje tečaja vdeležil. — Prvi tečaj bode decembra, drugi januarja, tretji februarja. — Program in vabilo dobijo vdeleženci do 10. tega mesca, v katerem se bode tečaj vršil.

B. Skalicky,

tehnični vodja drž. vin. zadev na Kranjskem.

(Semenji za sadje in vina.) Graška trgovska in obrtniška zbornica naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da priredi mestna občina v Gradcu dne 4., 5. in 6. oktobra in 8. 9. 10. in 11. novembra t. l. semenj za sadje in vina. — Blago je vsaj en dan pred otvoritvijo poslati na semenj. Dopise je poslati mestnemu svetu (uradni oddelek IV) v Gradcu, kjer je dobiti tudi vspered.

(Premilostni gosp. St. Cloudski škof Jakob Trobec) prišel je 21. sept. obiskat našega mil. gospoda prošta dr. Elberta. Sešli so se ob tej priliki v kapiteljnu tudi nekateri dolenski duhovniki, sošolci premil. gosp. škofa. Prihodnji dan je tretjo obletnico škofovskega posvečenja praznoval s pontifikalno sv. mašo v kapiteljski cerkvi, ktere se je obilo občinstva udeležilo. Na koru pela se je Hladnikova, mil. gosp. proštu dr. Elbertu poklonjena lat. maša. O petju in o g. Hladnikovi kompoziciji se je premilostni kot veščak pohvalno izrazil. Premilostni obiskal je tudi samostan šolskih sester v Šmihelu, potem bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji, kjer se je prav dolgo mudil, pogovarjal z bolniki, ter jih tolažil. Oba zavoda je premil. gospod pohvalil.

(Novo društvo.) V Ljubljani snujejo novo trgovsko društvo „Merkur“. Dotični oklic priobčimo v prihodnji številki.

(Nakupovanje bikov) v Novem mestu in Mokronogu. Deželni odbor bode danes v pondeljek dné 1. t. m. kupoval na živinskem trgu v Novem mestu

1½ do 2 leti stare bike, in sicer ob 9. uri dopoludne. Popoludne ob 3. uri se bodo kupovali biki v Mokronogu.

(Umetna gnojila) za jesensko gnojenje so že tukaj in se prodajajo v skladišču kmetijske podružnice.

(Prodaja gozdov.) Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je došlo poročilo, da se bode dne 12. oktobra 1900 ob 10. uri dopoludne po javni konkurenci 100 gozdov ozir. gozdnih parcel prodalo, katere so last rumunske države. Prodaja se vrši v sledečih krajih: Jasay, distriktna prefektura; Putna, distriktna prefektura; Dolj, distriktna prefektura; Bucarest, ministrstvo za domene. Natančnejši pogoji se izvedo pri omenjenih okrožnih prefekturah in pri domenskem ministrstvu.

(Dobavni razpis.) C. k. domobransko ministrstvo namerava po javni dobavni konkurenci zagotoviti različne potrebsčine za deželno brambo. — Izmed predmetov, ki jih je dobaviti, je zlasti omeniti naslednje: bluže, dolge hlače (Pantalon), ulanke, hlače za škornje, pasove, čevlje (15200 parov), jermena, torbe, stojala, uzde, koče za pod sedla, tornistre etc. — Z 1K. kolekovane ponudbe morajo po predpisanem vzorcu dospeti naj kasneje do 16. novembra 1900, do 12. ure opoludne v vložni zapisnik c. k. domobranskega ministrstva. — Vzorci predmetov, ki jih je dobaviti, se dobe proti plačilu pri glavnem skladišču za domobransko upravo na Dunaju (Ländwehr-Ausrüstungs-Hauptdepot). — Razglas, obsegajoč natančne pogoje in zaznamek predmetov, katere je dobaviti, ter ponudbeni vzorec je na ogled pri trgovski in obrtniški zbornici, katera ga na zahtevanje pošlje tudi strankam na ogled.

(Krasen uspeh pravičnega žveplanja trt,) dokazuje ta-le slučaj. Gospodična Nežka Romé pod Trškogoro ima ob mostovžu hiše trto portugalko speljano. Rodila je ta trta v prošlih letih prav dobro, toda ob trgatvi je bilo vse grozdje od grozdne plesnobe popolnoma uničeno. To vzlic temu, da je trto še celo po dvakrat žveplala, ali ne v pravem času. Koj po ozelenju, še pred cvetjem je namreč nikoli žveplala ni, ampak še le poznejši ko je že od cvetela. No letos žveplala jo je pa v prvič koj po ozelenju, in glej! 240 lepih velikih popolnoma zdravih grozdov je obrodilo, med tem ko v prošlih letih, če tudi je toliko obrodilo, pa skoro ene zdrave jagode ni bilo na grozdu najti.

(Današnji list) obsega deset strani.

Razne vesti.

* (Salamonska razsodba) Neka v občé jako spoštovana gospa v Novem mestu imela je kokoš. Ta zahajala je na vrt sosedu, kjer so imeli tudi petelina. Necega dné prišla se je sosedu k posestnici kokoši pritožiti, da jej kokoš vrt razbrskava. Veste kaj reče jej gospa, vi dajte meni vaš vrt, jaz vam dam pa mojo kokoš, in ako bode kokoš vrt razbrskavala, ne bodem prav nič jezna na njo. No kakor se sliši, ostala je vsaka pri svojem.

* (Potopil se je) angleški parnik „Suffolk“ z 900 ogrskimi konji. Ljudje so se rešili.

Dijaška kuhinja v Novem mestu.

Z novim šolskim letom je bilo v dijaško kuhinjo sprejetih 56 gimnazijcev in 5 učencev ljudske šole; skupaj toraj 61 učencev, ki dobivajo hrano opoldne v dveh oddelkih, ker jih premajhna jedilnica ne more

ob enem več sprejeti nego 52. Zvečer jih hodi jest 51. Velika večina se podpira popolnoma brezplačno, le nekateri plačujejo po 4—8 K mesečno, nekateri drugi so obljubili nekaj živil.

Vodstvu bode vendar treba veliko skrbeti. Po dosedanjih skušnjah bode treba pač do 400 K, zlasti še, ako se naši vrli okoličani in drugi ne bodo prav posebno spominjali dijaške kuhinje ter jej pošiljali živil. To vendar upam in prisrčno prosim. Prav nam pride vse, zlasti pa krompir, fižol, žito, zelje in repa. Zadnjo dobiti bo letos najbrž nemogoče. — Dobra srca, ljubi prijatelji učeče se mladine v mestu, Kandiji in drugod, odpirajte, kakor zadnja leta tudi letos svoje roke v podporo dijaški kuhinji, dijaki vam bodo hvaležni, zlasti z lepim vedenjem in pridnim učenjem. Da se to doseže, bode tudi vodstvo skušalo kolikor le mogoče vedno skrbeti.

Po mestu in Kandiji bode hodil začetkom vsacega meseca pri dosedanjih dobrotnikih po darove pobiralec, kakor doslej. Nadejam se, da bodo vsi stari ostali zvesti, pa tudi še novi pristopili.

Dr. Jos. Marinko.

Darovi za novomeško dijaško kuhinjo.

Preč. g. župnik M. Molek 10 K, preč. g. župnik A. Šinkovec 20 K, g. svetnik J. Kinsky za mesec april, maj, junij 20 K, veleč. g. dekan J. Nagode 20 K, preč. g. župnik M. Saje 5 K, preč. g. župnik J. Virant 4 K, preč. g. župnik Jos. Kos 6 K, gospod Val. Oblak 4 K.

Za pogorelce v Gorenji vasi fare Šmarjeta.

Pri vpravnistvu Dol. Novic so za pogorelce darovali: Blag. gosp. c. k. sod. nadsvetnik Andrej Vojska 4 K. — Gospica M. P. 3 K. — Uredništvo „Dol. Novic“ 3 K.

Loterijske številke.

Gradec	15. septembra	36	5	25	74	40
Trst	22. „	72	54	50	15	21

Razglas!

Občina Št. Peter pri Novem mestu bo farno pokopališče razširila in razglaša za dotična dela

zmanjševalno dražbo

na dan 7. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne.

Proračun in dražbeni pogoji leže v občinski pisarni vsakomur na ogled.

Županstvo Št. Peter.

(236)

Fr. Bojanc, župan.

Polakova prodajalna

V NOVEM MESTU,

kjer se je nad 50 let uspešno
tržilo je ob novem letu
v najem oddati.

Pojasnila se dobe pri opravnistvu tega lista.

Gleboko užaljeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo, danes 16. septembra ob 1/3. uri popoldne našo preljubljeno hčer ozir. sestro, gospodično

Marijo Smolik

20 let staro, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, k sebi v boljše življenje poklicati.

Pogreb bo v torek 18. septembra ob 5. uri popoldne.

Svete maše za dušnice se bodo brale v obeh tukajšnih cerkvah.

Draga umrla bodi priporočena v blagi spomin in molitev.

Novo mesto, dne 16. septembra 1900.

Rodbina Smolik.

Zahvala.

Za vse dokaze srčnega sočutja o hitri in britki izgubi nepozabljene nam hčere, ozir. sestre, gospodične

Marije Smolik,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, kakor tudi mnogobrojnemu spremstvu drage ranjke najprišrečnejšo zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujemo darovateljem vencev in pa gospodičnam, ki so jih nosile ter tako spremljale drago ranjko k večnemu počitku.

Novo mesto, dne 26. septembra 1900.

(223)

Rodbina Smolik.

Izjava.

Podpisani obžalujem, kar sem o Mariji Židanek, vinarja hčeri v Sevnem žaljivega govoril.

Rudolfovo, 24. septembra 1900.

Franc Blažič,

(224)

posestnik v Mačkovecu št. 14.

(229)

Ponudba.

Apneničar Jože Peščica na Dvoru (Fužine) prodaja od dne 2. oktobra naprej

dobro kuhano apno

■ po tri stare stote za 1 gld. ■

Apnenica je prav blizu dvora in voznik lahko naloži 30 starih centov na voz. Vaga je poštena. — Kdor hoče kaj apna kupiti, naj se podviza ponj.

Jože Peščica, apneničar.

Kovaškega pomočnika

vsprejme Janez Zorc iz Dvora. Prednost ima, kdor ima skušnjo v podkovstvu. Plačilo po dogovoru. Služba samostojna.

Prodajalna v Novem mestu

na Glavnem trgu, ob voglu, Križetijske ulice, je takoj oddati in sicer namesto 12 gld. mesečne najemnine za 10 gld. — Več pove lastnica ravno tam.

Na debelo! ☉ ☉ ☉

☉ ☉ ☉ Na drobno!

Peter Majdič,

trgovina z železnino

* * * „**MERKUR**,“ Celje, Graške ulice št. 12. - - -

Priporoča svoje lahko tekoče **slamoreznice** najboljših sestavov, kakor tudi izvrstne **slamorezne kose**.

Dalje svojo veliko zalogo izdelkov iz kamensčine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvnih okovov, kuhinjske priprave, štedilnikov in peči od najpreprostejše do najfinejše izdeljave.

Gg. poljedelcem priporočam kot najizdatnejše umetno gnojilo **Tomaževo fosfatno moko** po tovarniški ceni.

➔ **Velik izber železnih nagrobnih križev.** ➔

Slavno občinstvo vabim najuljudneje, si pri priliki ogledati mojo trgovino in zalogo.

Postrežba točna!

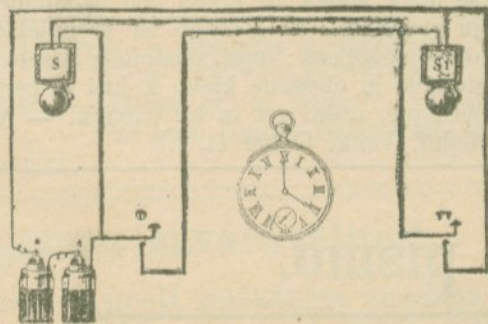
Velika zaloga!

Cene nizke!

JOSIP OTTO,

urar in elektromehiker

v Novem mestu. (Ljubljanska cesta).

Zaloga raznih stvari za urarje. — Poprava biciklov. — Razne stvari za hišne telegrafe. — Za nizko ceno v hišah napravim telegraf po poljubni potrebi. (74-2)

➔ **Hiša na prodaj.** ➔

Proda se hiša v Zatičini št. 12, pet minut od farne cerkve, obstoječa iz štirih sob in dveh kletij. Zraven spada tudi pod, svinjak, sadni vrt in dve njivi s posevkom štirih mernikov. — Več pove lastnik **Josip Bele**, davčni iztirjatelj v Rudolfovem. (225-1)

Kovačija z vsem potrebnim orodjem in dvema mehovi je takoj oddati. Tudi stanovanje se zraven dobi ter se za obila posla jamči. — Več pove lastnik kovačije **Janez Drganc** v Semiču.

Vinograd v Trški gori,

ki meri dva orala, v lepi legi, se proda.

Več pove lastnik **Koračin** v Bršlinu. (227-1)**IVAN MURGIĆ,**

kotlar v Samoboru na Hrvatskem,

priporoča

slavnemu občinstvu svoje **solidno in točno izdelane****žganjarske kuprene kotle**

vseh sistemov, praktične za kuhanje žganja.

Za izborno izdelavanje vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamči.

Ilustrovan cenik pošilja franko zastonj.

Kupuje in zamenja

stare kotle za nove.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da pridem z žganjarskimi kotli na sejem

o sv. Lukežu v Novo mesto. Kdor bode kaj potreboval, pride naj na sejem k mostu k hiši gospoda **Hočvarja**. (228)

Nikoli

se prostori za strojarsko obrt ne bodo dobili tako poceni in ugodno, kakor ravno v prijaznem trgu Mokronogu na Dolenjskem.

Tu je prostorna hiša sredi trga, zraven tri poslopja z raznimi za obrt pripravljenimi prostori, ki so preskrbljeni z vsem orodjem za strojenje kož. Razen hiše so druga poslopja zidana pred par leti. Zraven hiše teče snažen potok, katerega struga je obzidana. Onkraj potoka je obširen, zelo prijazen svet za zelenjavo, prostor za obešanje kož, v šupi pa dva stroja (sod za sušenje namazanih kož, in drugi železni za drobljenje čresla) katera goni jeden ali dva konja.

Vse stvari v najlepšem stanu, in plačati tudi ni treba vse najedenkrat.

Ako hoče kupec kaj več polja ali travnikov, se mu v bližini tudi lahko proda.

Več pove lastnik:

Josip Bizjak,

Ljubljana

(216—2) Kapiteljska ulica št. 3.

Hiša na prodaj.

V Rudolfovem poleg stare vojašnice ali na novo zgrajene justične palače, katera obstoji iz 4 sob, 2 vrtov, kuhinje in 2 kleti, svinjaka in drvarnice, do iste vodijo 4 ulice in je jako pripravna za krémarski obrt, kateri se je že veliko let v tej hiši nahajal.

Natančna pojasnila se dobi pri lastniku gosp. Karl Duller-ju, v Leobnu (Ljubno) Josefé. Gor. Staj.

Častite dame!

Dovoljujem si najljubneje naznaniti, da sem svojo izbiro v konfekciji za dame letos izdatno povečal, in da so jesenske novosti v veliki izbiri že v zalogi, kakor:

dežni plašči

jopice in pelerine

v raznih bojah in velikostih.

Konfekcijsko blago

imam v prvem nadstropju in sem z veseljem pripravljen isto razkazati, brez da je kdo primoran kupiti.

Z odličnim spoštovanjem

udani

Jos. Medved.

(219—2)

Hiša pri kolodvoru v Zatični št. 16

se da v najem ali proda pod ugodnimi pogoji. Hiša je pripravna za gostilno in prodajalno, v kateri je obrt dovoljena; hiša obstoji iz 3 sob, kuhinje, prodajalne in obokane kleti: k hiši pripada gospodarsko poslopje, sadni vrt in en travnik. — Več pove Jožef Goluf, Veliki Gaber št. 7.

(206—3)

Odprto pismo.

Gospod

Jos. Medved,

Novo mesto.

Hvala Vam lepa za poslani šivalni stroj; vidim da niso prazne besede, ako se o Vaših strojih toliko pripoveduje. Sedaj tudi jaz lahko rečem: „Kdor si misli kupiti šivalni stroj, naj gre k g. Jos. Medvedu v Novo mesto.“

Vas pozdravlja

(218—2)

Janez Kovačič,
krojač Podborštom pri Mirni peči.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

pisarna na kongresnem trgu h. št. 14.

tik cerkve v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

(38—17)

Izvrstna in prava tirolska vina

prodaja na debelo po nizkih cenah

(215—2) Antonia Lakner v Kandiji št. 58.

 Beček

16 let star, zmožen za pekovsko obrt, sprejme se v poduk v Ljubljani. Več se izve v Novem mestu, Ljubljanska cesta št. 105.

(61—13)

Gostilna z obširnimi posestvom

na lepem mestu v Bistrici pri St. Rupertu se proda ali v najem da. — Več pove lastnik Anton Zajc, posestnik v Bistrici

(207—3)

Vzajemna zavarovalnica

proti požarnim škodam
in poškodbi cerkvenih zvonov

✕ v Ljubljani ✕

je pričela svoje delovanje

(204—3)

Pisarna zavarovalnica se nahaja

na Dunajski cesti

v „Medjatovi“ hiši v pritličji.

Išče se za gospodarstvo in gostilno dekle ali vdova,

ktera je vajena gospodinjiti. — Ponudbe naj se pošiljajo pod naslov: „Poštenost“ poste restante St. Rupert.

Podjetje brez konkurence

išče zanesljive potovalce (agente)

za prodajo novih, povsod rabljivih stvari. Visoka provizija, ozir. gotova plača zajamčena. Ponudbe na I. Klimeš, Praga št. 1134—li.

Stanovanje s 3 sobami, kuhinjo, kletjo in vrtom se 1. oktobrom odda v Kandiji št. 9.

Učenec, ki je dovršil eno ali dve srednji šoli, sprejme se takoj v trgovino z manufakturnim blagom pri P. MUHVIC v Novem mestu.

(212—3)

Kobejev kruh za podgane

učini podganam, mišim itd.

! gotovo smrt !

dobiva se v zavojih po 1 krono v Bergmannovi lekarni

(211—3) „pri kroni“ v Rudolfovem.

Zakaj so še ljudje, kateri Kathreiner-Kneipp-ovo sladno kavo ne rabijo, akoravno je tako dobrodišeča in zdrava kavina pijača?

Ker še vsi ne vedo, ktere velike prednosti ima Kathreinerjeva kava, katera skozi en ekstrakt bobove rastline duh in okus bobove kave zadobi. Taista toraj združi na neprecenljivi način dobre zdravju delujoče lastnosti domačega sladnega preparata s preljubljenim duhom bobove kave. Kathreiner Kneippova sladna kava služi posebno za primes k bobovi kavi, diši pa tudi ako se sama použije. Dobi se povsodi, ne sme se pa nikoli odprta prodajati in je samo pristna v znanih izvornih zavojih s podobo župnika Kneippa in s imenom »Kathreiner«.

Janez Jax-a

najstarejša
in največja
tovarniška zaloga

šivalnih strojev

v Ljubljani, Dunajska cesta št 13.

Zastopnik za Dolenjsko
Friderik Skušek,

trgovec v Metliki. (210—28)

Krepkega dečka z dobrimi spričevali dovršene ljudske šole vsprejme takoj Franc Guštin v Metliki, trgovina z železnino in špecerijo. (126—1)

Hiša je na prodaj iz proste roke v Metliki št. 225. Obstoji iz petih sob, kuhinje in špajze; poleg hiše je tudi en kos vrta. — Več se izve ravno tam.

Učenec se sprejme takoj v poduk v prodajalno s špecerijskim blagom in železnino pri Franc Kaštelicu v Kandiji pri Novem mestu.

Na stari pošti
so vedno v zalogi

lepe suhe drva
po 2-60 gl. meter.

Naznanjam, da imam v zalogi vedno frišno in trpežno blago vsake vrste za častite gospode duhovnike.

JAKOB MIKOLIČ,

— krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92 —

priporoča se preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno talarje, površnike itd.

po najokusnejšem in najnovjšem kroju. — Izdelujem vsako, v to stroko spadajoče delo natančno po meri.

Priporočam se preč. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenjenimi naročili, zagotavljajoč, da bodem vedno skrbel, da izročim vsako naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.

Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno krojaško delavnico,

v kateri delajo najboljše delavske moči; zatorej se jamči za elegantno, lepo in moderno izvršitev naročil, kakor ti di; zato, da se vsaka v moji delavnici narejena obleka lepo prilaga.

Tudi slav. p. n. občinstvu naznanjam, da imam v zalogi vsake vrste moderne štofe ter tudi nepremoljiv tirolski loden za haviloke

Tudi imam narejene haviloke vsake velikosti za gospode in dečke po nizki ceni.

Dijakom znižane cene!

